

Наша Нива

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА С РЫСУНКАМИ

ВЫХОДИТЬ РАЗ У ТЫДЕНЬ рускими и польскими литэрами.

Адрэс рэдакцыі и адміністрацыі:

Вильня, Большая Погулянка д. № 17.

Падписка прымаецца и прадаюцца атдзельныя нумэры газеты: 1) У Кант. „Нашай Нивы“ — Большая Погулянка дом № 17 кв. 20. 2) У Книгарни „Знание“ — Георгиеуски праспэкт дом № 14. 3) У Книгарни Литоуской М. Пяэцкой — Шпанэ-лис, Доминиканская вулицца дом № 13.

Цэна з перэсылкою и дастаукою да хаты: на 1 год — 3 руб., на 6 месяцау — 1 руб. 50 кап., на 3 мес. — 75 кап., на 1 мес. — 25 кап. Без дастауки и перэсылки: на 1 год — 2 р. 40 к., на 6 мес. — 1 р., 20 к., на 3 мес. — 60 кап., на 1 мес. — 20 к. За границаю: на 1 год — 4 руб., на 6 мес. — 2 руб., на 3 мес. — 1 руб. Перэмена адрэсу — 20 кап.

Абъяулення прымаюцца на паследняй стараницы па 20 кап. за линеіку малымі литэрамі. Рукописы и корэспондэнцыі, прысланыя у рэдакцыю, мусяць быць чытэльна напісаны з праудзиваю фамільею и адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ падписаць прозвішчэ разом з фамільею, калі незахоцэце, каб была надрукавана ваша праудзивая фамілія. Адрэс и фамілія толькі для ведама рэдакцыі.

Ад Рэдакцыі.

Нам кажучь, што шмат хто, каму мы паразсылалі № № 1 и 2 „Нашей Нивы“, не палучыў іх. Каб гэтаго не было и з чароднымі нумэрамі „Н. Н.“, мы радзім, каб усе, хто хочэ палучаць нашу газэту, прыслалі нам свае адрэсы. Хто не паспешыць зрабіць гэта, той № 4 не палучыць. Трэба шмат каму прыпомніць, што за газэту ўжо пара высылаць грошы.

Усіх нашых прыяцелёў просім шырыць меж вёсковых людзей „Нашу Ниву“. Шукаем ешчэ агентоў па гарадох, мястэчках и вёсках.

НОЧКА.

Колькі дум ты мне навеяла,
Ночка цёмная мая;
Колькі слёз в душу пасеяла,
Колькі гора прынесла!

Цёмна ты, длинна, нявесела,
Так як жыццё мужыка...
Толькі хмароў панавесіла —
З них дошч льецца, як рэка.

Вот кабы сканчалась ночэнька,
Каб дзень светленькі настаў;
И каб на то мая мочэнька,
Гэтуб цёмнасць разagnaў.

Доўга, доўга людзям прыдзеца
Шчасця на зямлі шукаць;
Не одна к нам ночка вернеца
Новы думкі наганяць...

З. К.

300457

Вильня 23 листопада (ноябра).

Дзень сазыву новай Государственной Думы ўсё болей и болей приближаецца. Кали яна зьярэцца — нима ведама, але гледзячы на тое, што цяпер робицца вакруг нас, як прыгатаўляюцца да выбороў усе, каму ёсць карысьць або патрэба, каб новая Дума была непадобна да першэй, — можна смела сказаць, што Дума зьярэцца ўжо скоро.

Прэдвыборная работа кишиць усюды. Расъяснення Сэната адабраві право падавання голасу на выборах ад многіх тысяч людзей, найбольш людзей працуючых. Сотні і тысячы іх сядзіць па турмах або ў далёкай Сыбіры. Карыстаюць з гэтаго ўсе цёмныя сілы: чорныя сотні растуць; сілай, грашми ды гарэлкай збіраюць яны голасы за сваіх дэпутатоў — ворагоў свету і свабоды народнай.

Видзім мы ўсё гэта і с трывогаю поглядаем упярод, с трывогай кідаем пытанне: якая будзе новая Дума? Чы пасля таго, што перажыў народ за гэты год, ізноў настане царство цемноты і сіл цёмных і злых? И трывога наша мае прычыну. Газеты разнеслі па ўсей Расеі вецць ня добрую: Столыпин, глаўны міністр, кажуць, заявіў, што Дума повинна быць паслушна правіцельству, бо іначэй яе зноў разгоняць. А якаяж карысьць з Думы, которая будзе бояцца смела сказаць праўду, — сказаць, чаго трэба народу? Чыж не для гэтаго яна збіраецца?

Чы толькі жадання пана Столыпина споўняцца так лёгка?

— Гісторыя кажэ нам, што гэта не надта лёгка рэч. Семдзсят шесць лет таму назад ва Францыі было нешта падобнае датаго, што цяпер робицца у нас. Францускае правіцельство распушціло тогды *парлямэнт* (тое што Госуд. Дума) на пяць гадоў раней сроку і думало, што на новых выборах народ выбярэ дэпутатоў, паслушных воли правіцельства. А выйшло саўсім ня тое: ў парлямэнт папало ешчэ болей людзей, которые моцна стаялі за народ за свабоду....

Так само было у Прусыі: ў 1862 гаду сабраўся парлямэнт, каторы быў неугодны каралю прусскаму Вільгельму I. И заседаў гэты парлямэнт ня доўга: праз тры месяцы яго разгналі. Але і новыя выборы дали

дэпутатоў ешчэ болей неугодных каралеўскаму правіцельству.

Вось и ешчэ адно: ў той самой Францыі ў 1876 гаду прэзыдэнт францускі Мак-Магон разagnaў парлямэнт и объявіў новыя выборы. Але ведаў ён, што было раней у Прусыі и Францыі, ведаў, што без працы ня есці калачы, и пачаў усеми сіламі сваімі дабівацца, каб народ выбраў тых дэпутатоў, которые хацело правіцельство. Многа пайшло на гэты працы, многа грошэй и... ўсё дарма. Народ францускі не паслухаў намовы и агітаций свайго правіцельства и выбраў з памеж сябе дэпутатоў, каторым верыў, што будуць шчыра служыць яму, народу, будуць цвёрда добывацца спаўнення воли паслаўшых іх людзей.

Чыж народ наш горшы ад немецкаго або Францускаго? Чы нима у яго сіл досыць? Чы так лёгка задурыць яму голаву што не распознае Юдашоў ад братоў сваіх? Не николи не! Свет науки, свет прауды папаў ужо и ў глухыя куты нашаго цёмнаго краю, шырыцца ўсё болей и болей, як той пажар у лесе: ня лёгка згасіць яго...

Цяпер трэба толькі, каб усе, хто хочэ ісці па дарозі к свету, праўдзі и свабодзі, сабраві у адно свае сілы, каб злучыліся разам, бо у грамадзі — сіла. И трэба памятаць, што перамениць усё злое ў жыццю нашаго народу будуць старацца найбольш тые, каму найгорш живецца хто гэта добра разумее и патрафіць зарадзіць бядзе сваім розумом. Багачы, памешчыкі ды фабрыканты нявельмі церпяць беду ды горэ ад циперашных парадкоў; найгорш живецца працую чаму народу, таму народу, што апроч сваіх рук да працы нічога немае. Дзеля таго найлепшымі, найсмялейшымі бойцамі ў Думе за новыя парадкі будуць тые людзі, каторых працуючый народ выбярэ з памеж сябе або з памеж сваіх шчырых, праўдзівых и верных прыяцелёў, што для яго працавали и цярапелі за справу народную. Толькі тые перэмены, каторых яны дабьюцца, дадуць найбольшую свабоду ўсім людзям, што живуць у Расеі, и не дазваляць, каб адны людзі панавалі ды крываўдзілі цёмнейшых и беднейшых братоў сваіх.

Нехай жэ знаюць гэта ўсе працуючыя и ўсе, хто им спагадае, нехай выбираюць *сваіх* дэпутатоў, бо іначэй чорныя сотні и іншыя ворагі шчасця и свабоды народнай запануюць над усім краем.

3 Беларусь и Литвы.

(ад нашых корэспандэнтаў).

Мяст. **Плешчэніцы** (Борысоўскага п. Менск. губ.). Жыццели мястэчка вядуць спор за рынак. Памешчыца Тышкевичова дала кавалак земли для рынку за мястэчкам и збудовала им тры рады мурованных крамоў. Бедные дробные торгоўцы прасили губернатара, каб астаўся стары рынак, гдзе ёсць ихняя крамки. Просьба выслухана да часу.

У мястэчку будуюцца цэрква, каторая згарэла у 1897 гаду. Будулец афірвала памешчыца Тышкевичова.

М. **Хотаевичы** (Бор. у.). Тутака папраўляюць касцёл, што прастаяў закрыты каля 40 гадоў. Правослаўны „прычт“ гэты час карыстаў з надта добрых касцельных зямель.

М. **Илья** (Вилейск. п.). Недаўно за „нарушэние тишины“ на вулицы стражник пачаў п'янаго мужыка угашчаць „зуботычынами“. Пяць прахожых мужыкоў прасили стражника ня биць п'янаго, а аддаць па закону пад суд. За гэта ўсех шасцярых пасадзили у уездную турму.

Логойск (Бор. п.). Тутэйшы земски начальник надта сроги. Ен садзиць у халодную мужыкоў, што прыходзяць да яго прасиць рады. Адзин мужык з вёски Логозы зайшоў спытацца, як зрабиць прагон для быдла на пашу. Земски начальник не захачеў з им гаварыць. Тагды мужык запытаўся, на што ён, земски, служиць? Той стаў лаяцца, сам без шапки павёў мужыка ў халодную и сказаў: „цяпер будзеш знаць, зачэм я служу!“

У прошлую зиму памёрло шмат народу ад тыфусу. Цяпер тут наняли дохтора. Заразы нима.

М. **Гайна** (Бор. п.). У вёсках Зверыничы и Слобода ўжо каля трох месяцаў пануе тыфус. Наняты фэльчэр ня можэ хвароби даць рады. Пры Гайно-Слабодским валастным упраўленни будуюцца новая турма. Да гэтуль земски начальник пасылаў на адсідку ў Логойск и Борысоў. Здарення такія бывали надта часта и ўсім надаели.

Магилеу губ. Месяцы тры таму назад у пана Казлоўскаго у Заходах вада знесла мельничны стаў. Возеро заливало мужыцкие сенажаци, и Казлоўски плаціў за гэта

заходским мужыком сто рублёў па уговорю, зробленаму шмат гадоў таму назад. Цяпер, кали стаў знясло, мужыки патрэбавали ад Казлоўскаго ци саўсим не затапляць их сенажаци, ци набавиць цэну за яе, бо цяпер яна каштуе больш, як раней. Казлоўски не паслухаў и пачаў рабиць новы стаў. Тагды мужыки ўсей грамадой прыйшли да яго и разбурыли работу, а работникоў разагнали. Казлоўски пожаліўся губэрнатору, и той прыслаў спраўника з 22 стражниками.

Спраўник дапытаўся, хто бурываў стаў, прыказаў схациць тых и высеч. Секли и старых, и маладых — хто тольки быў ля ставу. Папала и двум бабам, што надта галасили, як секли их дзядоў. Многа мужыкоў пахавалося па лясох и гэтым абаранилися ад нагаек. Кажуць, што иншим з мужыкоў нагайками павысекли вочы и паламали руки. Пад канец 8 пабитых мужыкоў арыштовали и павяли у Горки ў турму.

Ч.

— **Свислоч.** У нашэй Учицельскай сэминарии учащчыесе запрэчыли проциў парадку науки двух учыцелей, Цветкова и Сяменова. Дырэктор сэминарии ў той справе выехаў у Вильню, даць атчот з усей справы пану понычыцелю Виленскаго учебнаго вокруга.

Дзен. Вил.

З Барысаускаго павету. У Барысаускаго спрау; ника як нам пишуць Че..... под весну сёлета издох казёл. Спрауник дау срочное парученье прыставу Х.....ву накупиць у Логойску для яго дзяцей пекнаго казла. Хрыпоу за 6 руб. покупиу самага лепшаго белаго козла и патрэбовау у старшыны П.....ко фурманки. Старшына паручыу старосыце С.....ху выслаць чародную фўрманку. Чарод быу мужыка Киш...но, который без марудства падъехау пад хату прыстава, гдзе кармили, мыли и чысцили козла. Киш...но на марозе чакау чатыры годзины, примёрз и прогаладауся. А прыстау тымчасам учыу казла дэликатне обходзицца са сваими будущчыми панамы.

Киш...но паехау дамоу ня дочэкашысь пасажыра — казла значыць, катораго адаслали на пачтовых. Прыстау вызвау старшыну и старасту „на объяснение“ злау их, прыгразиушы адправиць пад арэшт. Старшына и староста накиннулись на беднаго Киш...но, каторый адкупиуся, угасциушы... сваё начальства; гэта каштавало яму сем рублёу.

Мицкуны. У концы прошлаго мёсяца (акцябра) у Виленском повеци на госцинцу каля мястэчка Мицкун было такое здарэнне: Пяць людзей з вёски

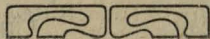
Ворняны тагож павету загнаушы платы да Коуна места, ехали з грашыма до дому.

Як только яны подъехали да лесу, дык на них напалі разбойнікі: Жораловіч, Камар, Мядун, чацвёртаго няўспомню ўжо, казалі ім маучаць, но адзін з людзей Ворнянскіх нешта сказаў, тогды адзін з грабіцеляў даў яму калом у зубы і выбіў пяць; затым грабіцелі усіх пачалі бідзіць, збітых кинулі на гасцінцу і уцяклі.

Побитые, добраушысь да Мицкунской волосци,

дали знаць аб гэтым. Стражнікі усех грабіцеляў арыштовали і у арыштованых знайшли усе грошы хустачку у крыві і кол, которым били. Палиция, арыштуячы грабіцеляў, недозволила людям разшчытацца з ними, патрымала колькі дзен і пусціла на волю да суду, мусіць каб ізноу разбивали подарожных; як чуу я, то ўжо там были новые грабежы. Людзи тамошне цяпер просто бояцца ездзіць у ночы.

Ярчук Мицкунскій.

Аб усём на троху.

Достаўка хлеба для галадаючых.

Для тых месцоў, гдзе сёлета быў неўраджай, правіцельство мелося даставіць хлеб. Зрабіць хэта ўзяўся таварыш міністра ўнутрэнных дзел Гурко. Заместа таго, каб закупіць хлеб у купцоў, што ім таргуюць, Гурко нима ведама чаму без уселякіх торгоў згаварыўся з неакім Лидвалем, каторы ніколі хлебом не парговаў, каб той даставіў, дзесяць мільёноў пудоў хлеба для галодных губерний. Гэтаму Лидвалю Гурко даў задатку восемсот тысячоў рублёў (800.000). Тым часом Лидваль, узяўшы грошы, даставіў толькі 500 вагоноў хлеба і больш нічога, хоць мужыкі і галадаюць. Чаму Гурко хацеў купіць хлеб ад Лидваля, што займаўся да гэтуль устрайством тых месц, куды кожны ходзіць пехатой, — ня ведаем. Ведаем толькі адно, што ўжо нават Савет Міністроў ўзяўся за гэту справу, каб выясніць прычыну ашуканства і аб'явіць яе ўсім.

Крэсцьянски Банк дастаў право пазычаць мужыкам грошы пад залог надзельной зямлі.

Новы Заем. Францускі міністэр Жан-Жорэс заявіў, што расейскае правіцельство хочэ зноў пазычыць грошы ад Францыі і што з Расей прыезджаў уполномочаны для гэтаго Извольскі. Францускі міністр отказаў яму, што найлепей было-бы, каб аб

гэтай справі пастановіла Гасударственная Дума, і што ўся Францыя без сагласу Думы ня хочэ даць для Расей грошэй. На гэта Извольскі заявіў, што Думе да гэтаго ніякого дзела нима, а калі і новая Дума будзе такая, як першая, то і яна будзе распущэна.

Сев.-Зап.-Гол.

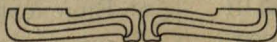
Ешчэ аб Думе. „Дзен. Вил.“ пішэ: глауны Міністэр Столыпин у гутарцы з неакім панам П. А. сказаў, што ён разгоніць кожную Думу, каторая не даець сваёго сагласу на ўсе законы, устаноўленныя правіцельством без Думы, і будзе сазываць усё новыя і новыя Думы, пакуль не збярэцца паслушная яму. „Дума будзе такая якую я хачу мець“ — сказаў Столыпин.

Штож тогды будзе далей?

Чорныя сотні у Одэсі не даюць жыцця спакойным людям. З дубінамі ды нагайкамі ходзяць яны свабодна па улицах цэлымі „кумпаніямі“ і бьюць усіх, хто ім не спадабаецца і хто можа быць „крамольніком“. Н даўно пабили моцна шмат людзей, меж імі многа студэнтаў. Чаму палиция дапусціла гэта—ёй адной ведамо.

Расходы на полицию. Расходы на полицию усё растуць і растуць. У 1880 гаду давалось 4 мільёна рублёў, за міністра Плева дашлі гэтыя расходы до 27 мільёноў рублёў, у 1906 гаду на палицию было выдано больше як 30 мільёноў руб., а у наступуючым 1907 гаду, не гледзячы на цяперэшніе цяжкія часы, дадуць палиции 50,540,244 руб. (пяцьдзсят мільёноў, пяцьсот сорок тысяч, двесці сорок чатыры руб.)

Дзен. Вил.

ПАД СЦЕНАМИ ТУРМЫ.

Кольки ўздохоў і слёз пад сценами турмы,
 Кольки гора пад ней раздаецца....
 Гдзесьці гинуць у ночы, сродзь буры і цьмы;
 Гэта скарга далёка несенца;
 Хто сядзіць у турме, той ня слышэць—чужэ
 Слёзы жонкі, дзяцей адзіночых;

РЫСОВАЎ ГРОТГЭР.

И ён бедный над долей слёзы горкие лье
 В надземеллях, уямах глыбоких.
 Час такой уж настаў, што не мала людзей
 Гине ў турмах и гнець свою спину;
 Шкода гэтах бяздольных, шкода ихних дзяцей,
 Шкода ўсех в гэту цяжку гадзіну...

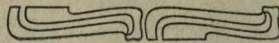
З. К.

Артур Гротгер, той, што нарысоваў помешчаны у гэтым нумэру малюнок быў вялікім польскім артыстам. Шмат пекных рысункоу ён нам аставиў, а найпякнейшыя з них гэта сабранне рысункоў, што называюцца: Полёння, Литуанія, Вайна; астатнія для нас найцікавыя — бо тут артыста паказываець як страшна бывае на вайне, калі людзі бываюць падобны да дзікіх звяроў, і збыўшы усё для них святое грызучца памежы сябе.

Ня усе людзі тое, што гаварыў Гротгер у сваіх рысунках, зразумелі — ня усе разумеюць яго і цяпер.

Памёр Гротгер саусім маладым, неразвіўшы сваіх сілоў — памёр, у бядзе, у цяжкой хваробе, бяз прыяцелёў, у чужой старонцы. Шкода той сілы, сілы Гротгера, што загасла так рана, не зрабіўшы усяго таго, што яна ешчэ магла зрабіць.

Элька.

Чорт.

III.

Многа расказаў чуў Міхась пра чарцей. Знаў ён, што п'яных часта водзяць па лесі чэрці. Знаў, што можна атхрыстицца, і яму было і страшна, і весела.

І от Міхась, як яго хто падбіў, ўзяў і загукаў на ўвесь лес:

— Чэрці, трасца вашый галаве, сюды идзіце!

Эха паняслася па дарозі, пашла па кругламу балоту к Белым Крыніцам і сціхла кале Кірылавай Магілы.

Міхась стаяў і слухаў, як яно гудзела.

І зноў ўсё стало ціхо.

Блішчасты месяц, як кружок залаты, стаяў ўжо высока надлесам. Ціха было ў густом бары закрыла низ цемнота. У Белых Крыніцах нудна пераклікаліся совы. Далёка-далёка, як с пад зямлі, данасіўся сабачы брэх.

І чуе Міхась: нешта загрузкатала па дарозі. Прыслухаўся. Гук не сціхаў і быў ўжо бліжэй. Ужо можна распазнаць, што нехта едзе. Кола білася аб карніце і скрыпела.

З усіх старон.

Варшава. Выстрэлы ў патруль; недаўно на Броварной улицы акаладочны Сінцоў затрымаў неякаго прахожаго у палерыні і хацеў яго абрэвидоваць, той выняўшы рэвольвэр, выстрэліў пяць разоў ў Сінцова і солдатоў, а сам з товарышэм свайм ўскочылі ў дом № 14. Рэвізія усяго дому не знайшла іх і нікога подазирацельнаго, а тые виноватыя уцякли праз паркан на другую вулицу.

Дзен. Вил.

Екатеринослау. На Казацкой вулицы збройныя людзі напалі на конвой і асвабодзілі чатырох палітычных арыштованых. І усе уцёкли.

(З телегр. Дзен. Вил.)

Міхась пасмялеў.

Гук і скрып калёс саўсім ужо блізка.

Міхась скинуў кажух, выварнуў у верх шэрсць і накінуў на сябе. У шапку раткнуў две палачкі заміж рожак і прытуліўся пад хвояю.

Іван спаў, як забіты.

Падъехаў воз.

На возі ляжалі мяхі з мукою, а на мяхах сядзеў мужык. То быў Пятрусь Гвоздзь, той самы Пятрусь, што летась украў у Міхася з лесу тры возе. Пятрусь ехаў з млына; сядзеў ён на воз безе шапки і маліўся Богу, едучы чэраз гэта страшнае месца.

IV.

— Стой! Крыкнуў Міхась, выскачыўшы с пад хвой і схавіўшы каня за вобруць.

Пятрусь так і абамлеў.

— Дык вот ён які чорт! Гаварыў Міхась:— ах, ты халера!

Пятрусь трохі апомніўся. К яму вярнуўся язык і памяць.

— Уцякай з дарогі, бо канем раздушу!

— Як?! ты мяне з дарогі гоніш?

— Уцякай кажу, а то ешчэ нюхаўку сабью.

— Ты мне?! Да ты знаеш, хто я?

— Ну, хто ж ты?

— Ага! Хто я! Папрабуі выцяць.

Пятрусё ужо падняў пугу, але не асмелиўся выцяць „чорта“

— Ну, годзи! Пашоў з дароги!

— Не, не пайду!

— Чаго ты прывязаўся, як смала? Тьфу! Згинь, прападзи, Нячыстая сила! Уцякай — хрысциць буду!

— Ну, перахрысци!

Зноў Пятрусё страх ўзяў. А што, як крыж не паможэ? Тагда што?

Пакуль яны крычали, конь пачуў волю и стаў памаленьку заварачывацца назад, шчыпаючы траву. У сварцы Пятрусё саўсिम не бачыў, што конь яго завярнуўся.

А Михась як падскочыць к Пятрусё ды як запишчыць! Ды так моцна, што аж Иван падняў голаву. А конь як раз шчыпаў траву кале Ивана. Як заварушыўся Иван, конь спудзіўся и паскакаў назад у млын.

— Га-га-га-га!.. Зарагатаў Михась (ен чуў, што чорт рагочэ, падмануўшы чалавека).

Пятрусё и ня думаў спыняць каня: скарэй бы ад гэтаго нячыстаго месца!

А як ен дзивиўся, як изноў прыехаў у млын!

А на заўтра Пятрусё Гвоздзь усим як у звон званіў, што бачыў чорта кале Киры-завай Магилы.

К. Альбуцки.

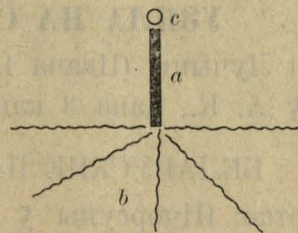
НЕВИДИМЫЕ НАШЫ ВОРОГИ.

III.

Да найпрасцей збудованых організоў, што цела их зроблена без усяких хитрасцей, належаць и плесени, низшыя (прасцейшыя) грыбки. Плесень нам усим добра знаёма. Часта яна знаходзицца на хлеби, сыру, мясе. Спачатку гэта цененькіе, цъмалю сенькіе, нитачки, пасля тое, на чым развиваецца пакрываюца як бы шэрць. Як ближэй прыгледзись да гэтае плесени, то и пабачыш, што яна мае камелёк — нитачку, на которой ёсць галоўка. Ад низу нитачки — стволика идуць як бы карэньчыки и яны пранизывают той предмет, на которым сидзиць плесень и з котораго яна цягне соки, патрэбныя ей да яды — дажицца. Часам плесень з хлеба, з сыру, або так з чаго-кольвек выцягне мало ня ўсё, што падтрымаць можэ и нашы силы, — вось таким парадком адбярэ ад чалавека яго яду, каторую чалавек для сябе прыгатаваў. Зробицца гэта так хитра, што чалавек и не агледзицца, як такі маленьки организм — плесень ашукае яго. Вось гэта и ёсць першы нявидзими вораг наш, што так лоўка ваюе з нами.

Може хто з вас спытаецца мяне: чамуж плесень называеш ты нявидзимым ворагом чалавека, кали яна, пакрываючы штоко-львек, расцець як шэрць, а шэрць видаць добра и з близка и з далёка?

А во чаму. Трэба ведаць, як зроблено цела плесени. У сваим часи мы дамо нашим чытацелям рысунки плесени, а цяпер пакажем тольки, якую форму мае плесень, кали яе увяличыць у многа разоў. Форма будзе такая: там, гдзе на рысунку мы паставили литеру *a* — гэта нитачка — стволик — камелёк плесени; — гдзе литеру *b* — гэта карэньчыки плесени, каторыя яна запусчае ў тое, на чым сидзиць — вась як и кожное расценне. Карэньчыки гэтыя можна добра разгледзець праз микроскоп, аб которым мы писали у другим нумэры „Нашай Нивы“. На нитачцы мы дагледзице галоўку, што пры ей мы паставили на рысунку литеру *c*. Вот аб гэтой галоўцы я вам зараз раскажу.

Усе пэўне добра помняць што кожнае расценне, як ападзе кветка, на тым месцы гдзе кветка расла, — мае насенне. Так вот и ў галоўцы плесени ёсць яе насенне, тольки як яно высыпецца, ты яго простым вокам не догледзись.

Насення гэты дэтуюць у паветры, бо яны надта лёгкіе — бытцам пух; як пападуць гдзе-кольвек на добрае для их месца, то и ўзойдудь, и ўжо як падрасце плесень, тогды тольки яе догледзець можна.

Вось чаму і назваў я плесень нявидзімым ворагом.

Плесень расце ня толькі на тым, што, не мае жыцця. Есць плесени, што точаць і жывыя арганізмы. Часта, напрыклад, на лісцях бульбы наўляюцца плямкі, якія выглядаюць і простым вокам.

Калі цэлы кусцік пакрыецца гэтакімі плямочкамі, наць вяне, а пасля засыхае; бульба уродзіцца малая, а часам і саўсім

яе ня будзе. Хворы кусцік заразіць і здаровы, бо насенне плесени пападзе і туды; і часта бывае, што цэлыя наля бульбы марнуюцца і прападаюць.

(Далей будзе.)

Элька.

Рэдактар-Выдаўца **Э. Вольскі.**

АБЪЯУЛЕННЯ.

Суполка „Загляне сонцэ і у нашэ ваконцэ“

выдала пакуль што і прадае:

BIEŁARUSKI LEMENTAR або pieršaja nawuka czytannia, cana 6 kariejek.
PIERSZAJE CZYTANNIE DLA DZIETAK białarusou, napisala Ciotka, s. 6 kar.
БЕЛАРУСИ ЛЕМЭНТАР, або першая навука чытання, цана 6 кап.
ПЕРШАЕ ЧЫТАННЕ ДЛЯ ДЗЕТАК беларусаў. Написала Цётка, цана 6 кап.

УЗЯЛА НА СКЛАД І ПРАДАЕ:

ВЯЗАНКА Янки Лучыны (Івана Неслухоўскага), цана 4 кап.
КАЗКИ. Выдаў А. К., цана 3 кап.

БЕЛАРУСКИЕ ПАЧТОВЫЕ ПИСУЛЬКИ:

Щчорсуны ў летко; Щчорсуны ў зимку; Пранцишэк Богущэвич (Мацей Бурачок) песняр беларуски; Винцук Марцінкевич;—песняр беларуски; Мужыки спад Слуцка; Палябкова дворная хата; Дудар беларуски; Янка Лучына (Іван Неслухоўскі)—песьяр беларуски; Вяскова баба с Трыбужкоў; Дом Тадэуша Косцюшки у Мэрэчоўшчыні. Цана кожнай 5 кап.

Усё гэта можна купляць ў глаўным складзі ў Пецёрбургу Васілоў востроў, 4-та ліція, № 45, кв. 16.

Хто купляе ў глаўным складзе ня менш як за поўрубель, той ня плаціць за прасланне пчтаю. Малыя грошы можна высылаць пачтовымі маркамі.

ХУТКА ВЫЙДУЦЬ:

Гутаркі аб неби и зямлі.
Жалейка. Янука Купалы

Грошы просим высылать на имя **В. Столыгвы.**